

KHÍA CẠNH ĐẠO ĐỨC TRONG QUÁ TRÌNH ĐÀO TẠO SINH VIÊN VIỆT NAM HIỆN NAY

Đào Thị Diệu Linh
*Bộ môn Tâm lý Giáo dục, ĐHNN,
ĐHQGHN*

1. ĐẠO ĐỨC VÀ VAI TRÒ CỦA VIỆC GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CHO SINH VIÊN

Trong xu hướng toàn cầu hóa và khu vực hóa hiện nay, Việt Nam đang đẩy mạnh hợp tác và mở cửa hội nhập với nền kinh tế khu vực và thế giới. Quá trình này đòi hỏi chúng ta phải có nguồn nhân lực dồi dào, trí tuệ, có trình độ chuyên môn, có quan điểm chính trị vững vàng và có đạo đức tốt. Nguồn nhân lực ấy không ai khác chính là sinh viên của chúng ta.

Đạo đức, một trong ba mục tiêu quan trọng hàng đầu của công cuộc đào tạo nguồn nhân lực (phẩm chất chính trị vững vàng, chuyên môn giỏi và đạo đức tốt), có tác dụng chi phối đến phương thức học tập, làm việc, phục vụ và sinh hoạt của chúng ta nói chung và sinh viên nói riêng. Yếu tố này ngày càng khẳng định được vai trò quan trọng của nó trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

Đạo đức là một bộ phận của hình thái ý thức xã hội. Đạo đức được thể hiện trong các mối quan hệ xã hội, trong cách ứng xử giữa cá nhân này với cá nhân khác, giữa cá nhân với cộng đồng theo những chuẩn mực xã hội quy định. “Đạo đức là hệ thống những chuẩn mực biểu hiện thái độ đánh giá quan hệ giữa lợi ích của bản thân với lợi ích của người khác và của cả xã hội”. Trong cuộc sống và công việc hàng ngày, mỗi chúng ta luôn phải chú ý đảm bảo sự hài hòa giữa lợi ích của mình với lợi ích của người khác và lợi ích của tập thể.

Những chuẩn mực đạo đức chi phối và quy định hành vi, cử chỉ của cá nhân, nó gợi ý chỉ bảo cho con người việc gì nên làm, việc gì nên tránh hay tỏ thái độ.

Những chuẩn mực đạo đức thay đổi tùy theo hình thái kinh tế xã hội và chế độ chính trị khác nhau. Yếu tố gốc rễ của đạo đức con người Việt Nam là chân lý “uống nước nhớ nguồn”, “tôn sư trọng đạo”, “yêu tổ quốc, yêu đồng bào”, “lá lành đùm lá rách”, “bầu ơi thương lấy bí cùng”... Lĩnh hội được những chân lý này chính là việc hình thành nên bản sắc đạo đức của con người Việt Nam. Việc giáo dục và giúp học sinh tiếp thu những yếu tố này cũng chính là nhằm hình thành khía cạnh “đức”, một phần rất quan trọng và không thể thiếu được trong nhân cách của con người mới xã hội chủ nghĩa.

Việc đẩy mạnh giáo dục đạo đức cho sinh viên sẽ giúp họ rèn luyện ý chí, rèn luyện bản lĩnh chính trị và khoa học, vươn lên năm vững đỉnh cao của khoa học công nghệ, tìm ra phương pháp, cách thức phục vụ cộng đồng, phục vụ xã hội được tốt hơn. Sinh viên có đạo đức tốt là người có hiểu biết sâu sắc hơn và biết trân trọng giá trị truyền thống của dân tộc mình, biết trân trọng sức lao động của bản thân và của người khác, có mong muốn, hoài bão cống hiến nhiều hơn cho xã hội. Họ cũng sẽ là người không ngại khó khăn, vất vả, bằng sức lực và trí tuệ vươn lên đạt được ước mơ, mục đích của mình, vươn tới những hành động cao đẹp, góp phần xây dựng đất nước, quê hương.

Trong quá trình hội nhập và phát triển như hiện nay, trước những làn sóng văn hóa của các nước phương Tây, trước những lối sống đầy cám dỗ, yếu tố đạo đức sẽ giúp sinh viên khiêm tốn hơn, bản lĩnh hơn trong “một thế giới đầy quảng cáo và khuếch trương”, một thế giới mà đạo đức bị coi nhẹ và các chuẩn mực xã hội bị vi phạm.

Giáo dục đạo đức chính là việc góp phần tạo nên nguồn nhân lực có phẩm chất chính trị vững vàng, có chuyên môn giỏi và có đạo đức tốt phục vụ cho công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, và văn minh.

2. VẤN ĐỀ ĐẠO ĐỨC CỦA SINH VIÊN VIỆT NAM HIỆN NAY

Trong những năm qua, nền kinh tế Việt Nam đã đạt được những thành tựu đáng kể về tốc độ xuất khẩu, vốn đầu tư nước ngoài, tốc độ tăng trưởng kinh tế... Tuy nhiên, mức thu nhập bình quân đầu người ở Việt Nam vẫn còn thấp. Điều này làm cho chúng ta khó có thể thoát

khỏi những toan tính thường nhật để chú tâm vào học tập, nghiên cứu và nghỉ ngơi. Mức thu nhập thấp còn làm cho rất nhiều sinh viên sau khi ra trường muốn ở lại các thành phố lớn để tìm việc làm, muốn làm việc cho những công ty lớn, công ty liên doanh với nước ngoài để có thu nhập cao. Xu hướng sinh đồ ngoại vì thế cũng xuất hiện, những ngành học giúp sinh viên kiếm tiền nhanh được đề cao, còn những ngành khoa học cơ bản lại ít được chú ý tới. Tâm lý học thật nhanh, có kết quả nhanh đã dẫn đến các hiện tượng sinh viên bỏ giờ, bỏ về sớm, đi học muộn, quay bài, thi hộ, sử dụng bài viết của sinh viên khóa trước để làm niên luận, khóa luận tốt nghiệp...

Có thể nói tập thể sinh viên là một xã hội thu nhỏ, mặc dù đa số sinh viên có thái độ học tập tốt, nhưng bên cạnh đó còn có không ít sinh viên bị lôi cuốn vào các tệ nạn xã hội như: rượu chè, trộm cắp, cờ bạc, ma túy và thậm chí có những sinh viên làm nghề “bán hoa” để có thu nhập cao thỏa mãn thói quen tiêu xài của mình. Vì vậy, kỷ luật học đường, những giá trị đạo đức trở thành những khái niệm xa vời đối với họ.

Bữa tiệc sinh nhật của sinh viên là một ví dụ rất điển hình. Đặc biệt đối với sinh viên nam và với sinh viên những trường kỹ thuật thì sinh nhật không có rượu không phải là sinh nhật. Rồi đến những lần lai rai ngoài căng tin, ở quán nước, hai chàng trai với một chai rượu là thành một hội vui rồi. Lý do để ngồi ở quán rượu thì rất phong phú và cũng rất đơn giản: chán không có việc gì làm, chán vì thi lại, vì bị bạn gái “đá”, hay chỉ vì đã chót hẹn với bạn rồi...Rượu vào lời ra và những vụ nợ nần, xô xát, đánh nhau, đâm chém nhau cũng từ đây mà ra. Gần đây, sinh viên của một trường ở thành phố Hồ Chí Minh đã đập phá kí túc xá chỉ vì say rượu và xích mích với nhau. Hay một sinh viên nữ Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp đã nói với tôi rằng: em biết trong kí túc có những bạn làm nghề đó (ý em muốn nói đến nghề “bán hoa”) nhưng bây giờ tuy sống chung nhưng không làm ảnh hưởng đến cuộc sống của nhau nên bọn em coi như không biết. Rồi đến hiện tượng “góp gạo thổi cơm chung” để rồi, tuy không nhiều, nhưng cũng có những đứa trẻ đã ra đời khi bố mẹ nó còn phải cấp sách lên giảng đường.

Nếu cứ như vậy, sinh viên sẽ đi tới đâu? Tương lai của chúng ta sẽ ra sao? Trong bài “Thanh niên chưa tạo ra những giá trị mạnh

mẽ”(Tuyết Thanh-Viện Văn Học - Báo sinh viên số 26, tuần từ 30/6 đến 7/7/2004) có đoạn viết: “Tôi thấy có một mặt của sinh viên đang tụt hậu, có thể dùng khái niệm suy thoái. Nghĩa là các thế hệ ông cha đã từng có rồi mà thanh niên ngày nay (một bộ phận lớn) đang làm mất đi, suy yếu đi. Đó là đạo đức và lương tâm nghề nghiệp. Chúng ta đổ lỗi cho bộ máy hành chính và nền giáo dục, nhưng chính thanh niên đang và sẽ tham gia và làm chủ quá trình vận hành đó. Những trì trệ, tiêu cực chúng ta kêu ca hôm nay nhưng ngày mai chính chúng ta lại nuôi nó ”.

Trước những hiện tượng tiêu cực của sinh viên hôm nay, mỗi chúng ta hãy tự nhận trách nhiệm về mình. Phải chăng việc quản lý của chúng ta còn lỏng, chúng ta chưa giáo dục các em bằng tâm huyết, bằng cả tấm lòng mình? Còn đối với sinh viên, hãy khẳng định tiếng nói, khẳng định vai trò và vị trí của mình. Tại sao trên các forum, các bạn dùng nick để bàn luận nhiều vấn đề lớn, nhưng trong các cuộc họp cần ý kiến thì không ai lên tiếng, không ai dám tỏ thái độ trước những hiện tượng tiêu cực đang diễn ra? Muốn có một xã hội lành mạnh, một xã hội công bằng, dân chủ, văn minh thì không ai khác chính chúng ta hãy tạo dựng ra nó.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. *Tâm lý học lứa tuổi và tâm lý học sư phạm*, Lê Văn Hồng, Lê Ngọc Lan, Nguyễn Văn Thành, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội 1997.
2. *Khía cạnh đạo đức trong quá trình đào tạo sinh viên Việt Nam khi mở cửa và hội nhập kinh tế khu vực và thế giới*, Vũ Bá Định, Báo Giáo dục và thời đại, số 17, thứ năm ngày 8/02/2001, tr.2.
3. *Thanh niên chưa tạo ra những giá trị mạnh mẽ*, Tuyết Thanh, Viện Văn học , Báo Sinh viên Việt Nam,Số 26, tuần lễ từ 30/6 đến 7/7/2004, tr.10.
4. *Rượu đang uống sinh viên*, Hương Toàn, Báo An ninh Thế giới, Số 387, ra ngày Thứ năm ngày 24/6/2004, tr.5.
5. *Những đứa trẻ bất đắc dĩ nơi giảng đường*, Lê Việt Chiến, Báo Công an Nhân dân, Số 5, tháng 6, năm 2004, tr. 28.